



12/20

KŘÍŽOVÁ CESTA



Křížová cesta za arcibiskupa Berana  
a pronásledovanou Církev v Československu.  
° °

PONTIFICIUM  
COLLEGIUM 11709  
NEPOMUCENUM



Tuto křížovou cestu se modlili naši krajané v Mnichově 10. března 1956 za pana arcibiskupa Berana a Církev u nás ve výroční den jeho uvěznění. Zúčastnil se jí také ndp. světící biskup pražský Jan Nep. Remiger. Čtrnáct zastavení této Křížové cesty připomíná ve zkratce historii pronásledování Církve u nás, a poskytuje nám hodně látky k zamyšlení. Kež by nás tato pobožnost pohnula i k činům, hodným hrdinného příkladu arcibiskupa Berana a všech ostatních z řad episkopátu, kleru i laiků, kteří snášejí pronásledování pro Krista a Jeho Církev.=



## ÚVODNÍ MODLITBA:

Pane Ježíši Kriste, ty jsi náš Bůh a náš bratr. Věříme, že ses ty, Syn Boží, stal Synem člověka, abychom se my, lidské děti, stali dětmi Božími. Věříme, že jsi nás vykoupil svou smrtí na kříži, kterou jsi svobodně podstoupil za naše hříchy. Ale ty jsi také řekl: "Kdo chce za mnou přijít, zapřít se, vezmi svůj kříž a následuj mě!" Tedy i my, tvoji učedníci a tvá Církev, musíme s tebou nésti kříž. Někdy je to snad spravedlivý trest za naše hříchy. Ale ty nám také ukazuješ, že je to projev tvé důvěry a lásky, smíme-li takto s tebou spolupracovat na spasení lidstva. Tak chceme chápat i těžký kříž, který dnes nese náš národ a tvoje Církev v naší vlasti.

Dovol, abychom tě v duchu následovali na tvé křížové cestě. Vyslyš naše modlitby za ty, na které dnes doléhá nejtěžší váha kříže, za naše vězně a zvláště za tvého služebníka a vyznavače Jozefa Berana. Poskytni nám všem svým příkladem nové světlo a novou sílu. A učin, abychom se touto křížovou cestou přiblížili ke slávě tvého vzkříšení.  
Amen.

## PRVNÍ ZASTAVENÍ:

Pilát odsoudil Ježíše k smrti kříže.

Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě - neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil!

Soudní proces, kterým byl Ježíš odsouzen k smrti, byl výsměch veškerému právu. Ti, kteří měli být souzeni a odsouzeni, soudili. Ten, který měl soudit, byl souzen a odsouzen. Velerada neměla důkazů a musila si podplatit falešné svědky. Pilát výslovně uznal, že odsuzuje nevinného. Nebyly zachovány ani předepsané formalities židovského a římského práva. A přece Ježíš tento rozsudek přijal. Viděl v něm pokyn svého věčného Otce, který ke svým dobrým záměrům používá i lidské zloby.

Stejně je tomu i dnes se soudními procesy, které vedou Boží nepřátelé proti Kristovým vyznavačům. Jejich nespravedlnost bývá ještě stupňována duševním znásilňováním obžalovaných. Arcibiskup Beran byl před pěti lety odsouzen k doživotnímu žaláři dokonce vůbec bez procesu, pouhým administrativním opatřením. Co mělo před veřejností vypadat jako mírný postup, to byla ve skutečnosti nespravedlnost nejkriklavější. Ale i to byla účast na odsouzení Kristově, a tím i podíl na jeho spasitelském díle.

Pane Ježíši, posiluj své vyznavače, kteří byli kvůli tobě nespravedlivě odsouzeni. Upevni naši víru, že i toto zlo slouží v Božích záměrech vítězství dobra. A učin, abychom byli hodni dočkat se vítězství spravedlnosti na zemi i na věčnosti.  
Amen.

Smiluj se nad námi, Pane Ježíši Kriste!  
Smiluj se nad námi!



## DRUHÉ ZASTAVENÍ:

Ježíš přijíma kříž.

Klaníme se ti .....

Byl to krutý zvyk v římském soudnictví vůči poraženým národům. Odsouzenec musil vzít na ramena kříž, na kterém měl být popraven, a sám si ho odnést na popraviště. Tak to bylo i s Ježíšem. Jan o tom ve svém evangeliu píše: "Vzali tedy Ježíše. A nesl si kříž a vyšel na tak zvané místo lebky, které se hebrejsky nazývá Golgotha." Ježíš, ačkoliv byl zeslaben probdřenou nocí a krvavým bičováním, přijal kříž ochotně. Viděl v něm oltář, na kterém má přinést vykupitelskou obět za lidstvo.

I nám Ježíš řekl: "Kto chce za mnou přijít, vezmi svůj kříž." To platí vždycky a všude, ale dnes je to společný úděl našeho národa a Církve a naší vlasti. Ani my exulanti si nesmíme myslet, že jsme tomu údělu tak docela unikli. Vnitřní i vnější i vnější trampoty našeho vyhnanství, obtíž se soustředit na duchovní život v tomto zmateném světě, těžké mravní zkoušky, plynoucí z našeho vykořenění, stesk po domově a malomyslnost při pohledu do budoucnosti, to všechno je náš podíl na kříži, který byl na náš národ vložen. Vzpomeňme na ty, kdo jej nesou s hrdinou statečností. Vzpomeňme na Jozefa Berana. Pak nebudeme reptat a naučíme se svůj poměrně malý kříž chápat jako duchovní obět za svůj národ a jeho křesťanskou duši.

Pane Ježíši, nauč nás přijímat kříž. Nauč nás i za těchto poměrů odevzdaně trpět a dobrovolně se přemáhat. Spojíme-li své malé oběti s tvým křížem, stanou se mocným lékem na veliké zlo naší doby. Amen.

Smiluj se nad nami .....

## TŘETÍ ZASTAVENÍ:

Ježíš po prvé padá pod křížem.

Klaníme se ti .....

Z evangelií je zřejmé, že Ježíš nebyl s to sám si odnésti kříž až na Golgothu. Byl už příliš unaven a umučen. Proto křesťanská mysl zbožně rozjímá o jeho trojím pádu pod tíhou kříže.

Při prvním pádu můžeme myslet na to, co se stalo v únoru 1948. Tehdy na nás po prvé plnou tíhou dolehla zloba Božích nepřátel. A tu musíme zpytovat svědomí, zdali jsme na tom neměli kus viny. Už dávno byla vážně oslabena křesťanská víra a zbožnost v našem lidu, a ne snad jen samočinným úpadkem, nýbrž i soustavnou proticírkevní agitací. Proto ta poměrně malá odolnost elit i zástupů vůči bojovně atheistickému směru. Ani ti, kdo politicky potírali komunismus, nedovedli se většinou důsledně vypořádat s jeho materialistickým základem. Mimo to jsme se po válce nechali strhnout k nenávisti a mstě a tato spoluvina nás spoutala. V kritických okamžicích jsme vcelku nebyli svorní a stateční. Marně k tomu naši veřejnost zapřísahal arcibiskup Beran svým provoláním, které začínalo slovy: "Nemlč, arcibiskupe!"

Pane Ježíši, na tebe dolehl kříž bez tvé viny - my jsme si ho do značné míry zavinili sami. Ale ty jsi ve svém kříži dobrovolně přijal tíhu našich vin. Padl jsi pod ní, abychom my mohli povstat. Odpusť nám tedy a pomoz nám, abychom se nejprve nábožensky a mravně zvedli ze svého úpadku. Potom nám pomoz i k vnějšimu povstání. Amen.

Smiluj se .....



## ČTVRTÉ ZASTAVENÍ:

Ježíš potkává svou matku.

Klaníme se ti .....

Z Písma svatého víme, že Panna Maria byla v Jerusalemě a že nakonec stala pod křížem. Je téměř jisté, že už při křížové cestě aspoň z povzdáli sledovala svého milovaného Syna. Křesťanská mysl zde rozjímá o chvíli, kdy se jí podařilo se k němu přiblížit. Maria ve svém srdci trpěla s Ježíšem. Její bolest ho jistě zarmoutila. Ale zároveň to byla i lidská posila. Ježíš věděl, že jenom jeho matka v této chvíli chápe, co se vlastně děje, a že spojuje bolest svého čistého srdce s jeho velikou obětí.

Když se na podzim roku 1949 chystaly nespravedlivé zákony, jimiž měla být u nás legalizována náboženská nesvoboda, zasvětil arcibiskup Beran svou pražskou arcidiecési nepoškvrněnému Srdci Matky Boží. Zároveň s ním tak učinilo většina biskupů našeho státu. Naši biskupové věděli, že toto zasvěcení není kouzelný proutek, kterým by se rázem všechno změnilo. Šlo jim o to, abychom se naučili následovat Mariino Srdce v jeho obětním smýšlení, a aby nám k tomu Matka Boží vyprosila Boží milost.

Svatá Matko Ježíšova a Matko naše! I my se dnes vracíme k odkazu svých pastýřů a zasvěcujeme sebe, svou pronásledovanou Církev a svůj trpící národ doma i v exilu tvému nepoškvrněnému Srdci. Zvláště ti dnes také zasvěcujeme všechny naše uprchlíky v Německu a kněze, kteří mezi nimi působí. Vypros u Boha vnitřní i vnější pomoc!

Smiluj se .....

## PÁTÉ ZASTAVENÍ:

Šimon z Kyreny pomáhá Ježíšovi nésti kříž.

Klaníme se ti .....

Bylo zřejmé, že Ježíš by s křížem na Golgothu sám nevyšel. Proto vojenští policisté přikročili k nejbližší vhodné pracovní síly. Sv. Lukáš o tom píše: "A když ho vedli, uchopili jakéhosi Šimona Kyrenského, který přicházel z pole, a vložili na něj kříž, aby ho nesl za Ježíšem." Šimon jistě nebyl nikterak nadšen tímto nenadálým úkolem. Ale Sv. Marek upozorňuje své čtenáře, že to byl otec Alexandra a Rufa, patrně známých křesťanů. Z toho můžeme usuzovat, že tato nedobrovolná pomoc Ježíšovi při jeho křížové cestě se stala začátkem obrácení pro Šimona a pro celou jeho rodinu.

I my se dnes volky nevolky musíme zúčastnit nesení kříže, který byl vložen na náš národ a na naši Církev. Ale Ježíš od nás očekává, že mu pomůžeme nésti jeho kříž vědomě a svobodně. Pak se i nám stane zdrojem požehnání to, co jsme původně přijali proti své vůli.

Pane Ježíši, dovol, abychom ti pomohli nésti kříž, který dnes na tobě spočívá ve tvé pronásledované Církvi. Nauč nás vroucí a vytrvalé modlitbě za naše vězněné duchovní otce a za všechny naše trpící bratry a sestry. Pomoz nám, abychom dovedli účinně upozorňovat svobodný svět na to, co se u nás děje, a abychom ho pohnuli k nesmlouvavému protestu. Posiluj nás, abychom svým náboženským a mravním životem dávali vlasti dobrý příklad. A přijmi naše drobné bolesti jako smírnou obět za rouhaní a hřídy, jimiž jsi u nás uražen.

Amen.

Smiluj se .....



## ŠESTÉ ZASTAVENÍ:

Veroničin závoj.

Klaníme se ti .....

Tuto příhodu si ke křížové cestě přibásnila lidová poesie. Ale má krásný symbolický význam. Dívka Veronika prý se soucitem pozorovala, jak se Ježíš poplivaný od vojáků a zpoceny trapnou cestou pod žhavým jižním sluncem. Proto mu podala svůj závoj, aby si utřel tváře. Ježíš jí v něm zanechal na památku podobu svého obličej.

Zde můžeme myslit na zkrvavenou a poplivanou tvář Kristovy Církve v naší vlasti. Deportací arcibiskupa Berana před pěti lety, zatčením nebo odvečením větší části ostatních biskupů, dosazováním povolných kapitulních a generálních vikářů do vedení diecésí, uměle zvětšovanou kolaborací některých zbývajících prelátů a kněží, tak zvanými mírovými výbory duchovenstva, falešným katolickým tiskem - tím vsím byla u nás vážně narušena katolická hierarchie a viditelná tvárnost Církve byla k nepoznání znetvořena. A přece je to i v té potmě Kristova tvář.

Dovol, Pane Ježíši, abychom z této tvé zmučené tváře setřeli krev a pot a nečistotu. A učin, aby i ona znovu zazářila ve své pravé podobě, jako kdy si v jasů zmrtnýchvstání.

Smiluj se .....

## SEDMÉ ZASTAVENÍ:

Ježíš po druhé padá.

Klaníme se ti .....

Ačkoli mu Šimon Kyrenský pomáhal nésti kříž, byl Ježíš tak zesláblý, že opět na cestě upadl.

My zde můžeme myslit na druhou vlnu pronásledování Církve v naší vlasti. Po únoru 1948, kdy byla v zásadě ztracena občanská i náboženská svoboda, se komunisté napřed snažili získat arcibiskupa Berana a ostatní biskupy ke spolupráci se svou politikou. S těžkým srdcem přistoupili biskupové na nebezpečné a obtížné vyjednávání s vládou, aby zachránili většímu zlu nebo je aspoň oddálili. Ale brzy poznali, že všechny ústupky by byly marné, dokud by se úplně nepodrobili a nezradili svou víru. Již 19. června 1948 arcibiskup Beran veřejně prohlásil stručným pastýřským listem, že není úkolem Církve, aby organizovala politický souhlas, a že Církev nepřijímá komunistickou ideologii, která je v rozporu s jejím učením. Od té doby se stupňovaly zásahy proti katolickým školám, časopisům a organizacím. Když bylo při biskupské konferenci v Dolním Smokovci odhaleno odposlouchávací zařízení, přerušili biskupové vyjednávání s vládou. V červnu 1949 podnikli komunisté hlavní útok na Církev. Snažili se mu dát zdání lidového hnutí pod zneužitým jménem Katolické akce, 19. června byl arcibiskup Beran internován ve svém paláci a podobná opatření pak brzy nastala i v jiných diecésích. Ale biskupům se ještě naposledy podařilo promluvit k domácí i světové veřejnosti dvěma statečnými pastýřskými listy. Ve druhém z nich, který byl předčítán 26. června, nám naši biskupové zanechali tento odkaz:

/..



"Každá zkouška je z dopuštění Božího a přispěje jistě k spáse našich duší. Je to příležitost abychom osvědčili svou věrnost Kristu, abychom odčinili své poklesky a abychom se naučili být katolíky celými a důslednými. Národ se na vás dívá, jak v této historické chvíli ve své skoušce obstojíte. Katolíci celého světa jsou s vámi spojeni. Zůstaňte věrni svým biskupům, kteří s vámi trpí, a nedejte se zviklat ani tehdy, kdyby k vám nemohl proniknout jejich hlas. Církev je nezničitelná, a trpět pro Krista je největší slávou!" -- Pane Ježíši, pomoz nám, abychom doma i v exilu splnili tento odkaz.

Smiluj se .....

## OSMÉ ZASTAVENÍ:

### Ježíš a plačící ženy.

Klaníme se ti .....

Tuto událost nám zaznamenal svatý Lukáš: A šel za ním velký zástup lidu a žen, a ty nad ním plakaly a bědovaly. Ježíš se k nim obrátil a řekl: "Jerusalemské dcery, neplačte nadě mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými dětmi. Neboť hle přijdou dny, kdy budou říkat: Blažené neplodné a životy, které nerodily, a prsy, které nekojily. -- Tehdy začnou říkat horám: Padněte na nás! a vrchům: Přikryjte nás! Neboť děje-li se toto se stromem zeleným, co se stane se suchým?" Ježíš odmítá soucit, není-li spojen s opravdovým pokáním. Národ, který dal ukřižovat svého Spasitele a zatvrzele pronásledoval i jeho apoštoly, si sám připravil pohromu, která se uskutečnila roku 70 vyvrácením Jerusalema římskými vojsky. Ježíšovi je líto zvláště žen a dětí, které při tom strašlivě trpěly. Ačkoliv byly děti hlavní hrdosti židovských žen, byly by si přály, aby byly raději neplodné. Jestliže Boží spravedlnost tak těžce spocinula na nevinném Ježíšovi, když se odhodlal trpět za naše hříchy, čím spíše bude těžce trestat ty, kdo jeho vykoupení nechtějí přijmout, ačkoli mají sami na svědomí mnoho hříchů!

Pane Ježíši, i od nás dnes žádáš více než jenom sympatií s tvými trpícími vyznavači. Nestací ti, že se hrdě dovoláváme tvého služebníka Jozefa Berana; chceš, abychom následovali jeho příkladu a řídili se jeho odkazem. On nás povzbuzoval k horlivé duchovní práci a ke zbožnému přijímání své nejsvětější Svátosti. "Eucharistie a práce" je jeho

./..



biskupské heslo. Budeme-li se tímto heslem řídit, nebudeme se tvého vyznavače dovolávat nadarmo. Ale kdybychom zůstali u pouhých vnějších projevů, mohla by se i na nás splnit tvá výstraha jerusalemským ženám. To, prosíme, nedopust!

Smiluj se .....

## DEVÁTÉ ZASTAVENÍ:

Ježíšův třetí pád.

Klaníme se ti .....

Třetí velká vlna pronásledování začala proti-církevními zákony v říjnu 1949 a její následky se projevují dodnes. Když selhaly pokusy vyvolat dobrovolný církevní rozkol pod heslem falešné katolické akce, uzákonila bezbožná tyranie dokonalé područí Církve pod státní mocí a státním dozorem. Na základě těchto nespravedlivých zákonů byl zřízen Státní úřad pro věci církevní, který se stará o to, aby byla nenápadně rozložena církevní organizace, aby byly postupně přetaty všechny tepny náboženského života a aby byla do budoucnosti Církve odsouzena k pomalému odumírání. Kromě odstranění řádných biskupů - 10. března 1951 byl v této souvislosti odvezen pražský arcibiskup Beran -, kromě zničení téměř všech řeholních řádů a klášterů se to projevilo zvláště zrušením církevních seminářů a zřízením dvou seminářů státních, které jsou poloprázdné a přinášejí Církvi snad více škody než užítku.

Pane Ježíši! Ty jsi to dopustil a jistě i to budeš umět obrátit k dobrému, budeme-li tě o to prosit. Proto tě nyní zapřisaháme, abys svou Církve v naší vlasti nenechal dlouho v tomto žalostném stavu. Vrať jí, prosíme, opravdovou svobodu, vrať svobodu naší vlasti vůbec! A zatím posiluj naše věrné kněze i věřící, aby vytrvali i za těchto těžkých podmínek. A posiluj také nás, katolíky v exilu, abychom si zde v cizině vychovali nový kněžský dorost, vzorné křesťanské rodiny a opravdové laické apóstoly - a tak byli jednou s to napravit ve vlasti následky nynějších pohrom.

Amen.

Smiluj se .....



## DESÁTE ZASTAVENÍ:

Ježíš je zbavován oděvu a odmítá omamný nápoj.

Klaníme se ti .....

Než byl odsouzenec přibit na kříž, svlékli ho téměř do naha. Jeho přátelé mu mohli podat žlučovitý nápoj, který působil omamně. Tak i Ježíše vojáci bezohledně svlékli a potom si rozdělili jeho šaty; bylo to trapné znamení, že už je nikdy nebude potřebovat. O jeho nesešivanou suknicí hráli v kostky. Omamný nápoj Ježíš jen náznakem ochutnal, aby potěšil přátele, ale nenapil se tolik, aby narkosa účinkovala; chtěl za nás trpět s bdělými smysly.

Při pohledu na to, jak je Ježíš zbavován svého posledního majetku, můžeme myslit na to, jak byla u nás oloupena církev. I hmotné oloupení mělo vážné duchovní následky, protože tak byla církev vydána na milost a nemilost státní pokladně a jejím nepřátelsky smýšlejícím správcům, zvláště když byly zároveň zakázány nebo postaveny pod přísnou kontrolu dobrovolné sbírky věřících. Ale ještě závažnější je to, že byla církev oloupena o všechny prostředky, které jsou operou jejího působení a zárukou její budoucnosti: o katolické školy, knižní edice, časopisy, rozhlasové pořady, studijní ústavy, spolky a organizace, a dokonce i o kláštery a řádné semináře.

Pane Ježíši! Právě tehdy, když jsi byl o všech no oloupen, byl jsi ve skutečnosti nejštedřejším dárcem. Ve chvíli, kdy jsi byl připraven o všechny vnější opory, byl jsi duchovně nejmočnější. Učiň, prosíme, aby se to i dnes opakovalo ve tvé církvi. Amen.

Smiluj se na námi .....

## JEDENÁCTÉ ZASTAVENÍ:

Ježíš je přibíjen na kříž.

Klaníme se ti .....

Ruce byly přibity patrně v zápěstí, nohy zároveň jedním velkým hřebem. Pak byl vztyčen a zasazen kříž. Ježíš se při tom modlil za své vrahy: "Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co dělají!"

I dnes je u nás Ježíš přibíjen na kříž. Nejde už jenom o viditelné tělo jeho církve, jde především o víru v něho v lidských duších, zvláště v duši našich dětí a mladých lidí. Od materské školky je všechna výchova a všechno školení proniknuto protináběženskou propagandou na podkladě zneužitě a překroucené vědy. I ti, kdo nesouhlasí s komunistickou politikou, bezděčně snadno podlehnou materialistickému duchu veškerého veřejného života.

Pane Ježíši! Prosíme tě za křesťanskou duši našeho lidu, prosíme tě zvláště za naše děti a naši mládež. Pomáhaj našim rodičům doma i v exilu, aby dovedli vštípit svým dětem živou víru i přes všechny překážky. Žehnej naší věřící inteligenci, aby dovedla odpovědět na všechny zálučné námitky proti tvé pravdě. Pomoz nám, abychom i svou rozhlasovou prací dovedli překonávat vliv bezbožecké propagandy a abychom sami nepodlehli praktickému materialismu západního světa.

Amen.

Smiluj se nad námi .....



## DVANÁCTÉ ZASTAVENÍ:

Ježíš na kříži umírá.

Klaníme se ti .....

Kristova smrt byla zdánlivě jeho úplnou porážkou. I osobně se cítil hrozně opuštěn. A navenek se nestal zázrak, který snad ještě přátelé očekávali a k němuž ho nepřátelé posupně vyzývali. A přece byla tato smrt vykoupením lidstva - a tato porážka zárukou největšího vítězství.

Pane Ježíši, ty vidíš, jak se tvá smrt opakuje v osudech tvé Církve. Řeckokatolická církevní obec už byla ve své viditelné podobě úplně zničená, církev latinského obředu u nás podle lidských měřítek odsouzena k zániku v několika generacích. Ale ty, Pane, můžeš učinit, aby i zde byla tělesná smrt zárukou duchovního vítězství a jednou i viditelného vzkříšení. O to tě nyní pokorně prosíme.

Smiluj se nad námi .....

## TŘINÁCTÉ ZASTAVENÍ:

Mrtvé tělo Ježíšovo snato s kříže a položeno na klín Panny Marie.

Klaníme se ti .....

Nyní se opět obracíme k tobě, Sedmibolestná Matko! Oroduj u Boha za náš národ, za národ český i za národ slovenský, ty, která jsi vzývaná jako patronka Slovenska. Oroduj za naše trpící matky, sestry, ženy a dcery! Oroduj za nás, abychom pod křížem tvého Syna litovali svých hříchů, abychom se letos odhodlali k dobré svaté zpovědi a k velikonočnímu svatému Přijímání, abychom přestali křivovat tvého Syna svými hříchmi, ale abychom spolupracovali na jeho díle opravdu křesťanským životem i apoštolským svědectvím. Oroduj za nás, abychom takto zajistili svou vlastní věčnou spásu a připravili i svým národům lepší budoucnost!  
Amen.

Smiluj se .....



## ČTRNÁCTÉ ZASTAVENÍ:

Ježíš je kladen do hrobu.

Klaníme se ti .....

Pane Ježíši! Klečíme u tvého hrobu a klaníme se tvému svatému tělu, jež bylo za nás obětováno, a tvé nejdražší krvi, která byla za nás prolita. Je zde ticho, zdá se, že na tebe svět může zapomenout. A přece právě tento hrob bude slavný, protože z něho vstaneš z mrtvých. Ty víš, Pane, že tak je to mu dnes i s tvým dílem, s tvým učením, s tvou Církvi v naší vlasti a ve všech zemích za Železnou oponou. Je to Církev, odsouzená k mlčení. Svět na ni zapomíná. Je zahalena hrobovým tichem. Ale my pevně doufáme, že i zde a nyní vstaneš z mrtvých a přivedeš naše národy k novému duchovnímu jaru. Chceš-li, Pane, učiň i to, aby se toho v radosti dožil i tvůj vyznavač, náš arcibiskup Beran.

Amen.

Smiluj se .....